

Panait Istrati

**Kira Kiralina**

## Autori

Prozator i shquar i gjuhëve frëngjisht e rumanisht, lindur në qytetin Braila në Rumani, më 22 gusht 1885. Shëtiti si punëtor me mëditje, por edhe si gazetar e fotograf, që nga Bukureshti e Kostandinopoja, në Aleksandri, Kajro, Napoli, Paris, Lozanë etj. Në vitin 1921, kur ndodhej në Nisë, u përpoq të vrasë veten. Në xhep i gjetën një letër drejtuar nobelistit Romain Rolland, i cili ia lexoi shkrimet dhe e mbështeti fuqishëm. Udhëtimi në Rusi në vitin 1927 e frymëzon Istratin të shkruajë vëllimin „Rrëfimet e një të munduri“, ku dënon ashpër abuzimet e regjimit bolshevik. I sëmurë nga tuberkulozi, Istrati kthehet përfundimisht në Rumani në vitin 1933. Vdes në vetmi e varfëri, në sanatoriumin Fillaret të Bukureshtit, më 16 prill 1935. Librat e tij janë përkthyer në mbi 30 gjuhë.

## Libri

Rrëfimi „Kira Kiralina“ u botua së pari në vitin 1923 në frëngjisht, shoqëruar me një parathënie nga Rolland, dhe korri një sukses të jashtëzakonshëm të kritikës dhe lexuesit. „Kira Kiralina“, kryevepër e letërsisë evropiane, vjen për here të pare në shqip nga Kopi Kyçyku.

## Perkthyesi

Kopi Kyçyku, lindur më 1943 në qytetin e Pogradecit, është doktor i shkencave dhe akademik. Është themelues dhe botues i Revistës Evropiane HAEMUS.

Panait Istrati

# **Kira Kiralina**

Novelë

Shqipëroi:  
Kopi Kyçyku

Shtëpia Botuese PA  
Prishtina 2015



Në korijen ku qerrja e të treve u ndal më në fund për drekë, Stavri u dorëzua para lutjes së shokëve të vet, të cilët, prej një ore i kërkonin t'u rrëfente për femininë e tij dhe të së motrës, që e pat zënë në gojë qysh në fillim, majë urës. Nuk i mungonte oreksi për të rrëfyer, ca më shumë që tani ishte i gatshëm ta zgjonte atë kujtim të largët. Por kështu ndodh kur ta ka ënda të cekësh digat e ndryshkura që ndalin kalimin e ujrave të së shkuarës: të pëlqen të të luten.

Shtrirë mbi barin e butë, të tre tymonin të heshtur, ndërkohë që kali kulloste dhe shkrofëtinte, duke lëvizur me hapa të vegjël rreth tyre. Stavri u ngrit, mblodhi disa degëza të thata, ndezi zjarrin dhe kur prushi ishte gati, kërkoi në qerre mjetet për të bërë kafën. E valoi ujin dhe shtiu në xhezven e bakërt sheqerin dhe kafën. Fill paskëtaj, me talentin e një mjeshtri, derdhi në tre fixhanë ajkën erëmirë, ia vuri secilit përpara dhe duke u ulur këmbëkryq, ia nisi:

– Nuk më kujtohet as data, as mosha e saktë që kisha në atë kohë. Por di që ngjarja më e afërt

që pasoi dramën që do t'ju tregoj, ishte Lufta e Krimesë. Edhe pse fëmijë, mbaj mend ashpërsinë e një ati, që ma rrihte nënën përditë, pa e kuptuar përse. Nëna shpeshherë mungonte në shtëpi dhe kur kthehej sërish hante dru, si para nisjes, ashtu edhe pas kthimit. Nuk e dija nëse e rrihte më parë që ta bënte të ikte, apo për ta mbajtur aty; as nëse kur kthehej e rrihte meqënëse kishte ardhur sërish. Më kujtohet edhe se, në ato kohë të turbullta, pranë babait ndodhej përherë vëllai im i madh, gjithaq i rreptë, ndërsa në gji të nënës strukej ime motër, Kira, katër vjet më e madhe se unë, shumë e dashur për mua.

Ca nga ca mjegulla u davarit, po rritesha dhe po filloja të merrja vesh se ç'bëhej. Të merrja vesh gjëra të çuditshme... Mund të kem qënë një tetë-nëntë vjeç; motra midis të dymbëdhjetave dhe të trembëdhjetave. Ishte aq e bukur saqë më pëlqente t'i rrija pranë tërë ditën për ta soditur nga koka gjer në këmbët. Ajo kujdesej për veten qysh kur gdhihej e gjersa ngrysej. Edhe nëna, po aq e bukur, vepronte njëlloj. Me një kuti të fildishtë, para pasqyrës, të dyja lyenin qerpikët me një pluhur të ngjyer me vaj; vetullat me thëngjill prej druri borsilogu, ndërsa në buzë, në faqe dhe në thonj vinin të kuq të nxjerrë nga bimët.

Dhe kur kjo punë kohëgjatë merrte fund, ato putheshin, këmbenin fjalë të ngrohta dhe nisnin të më bënë tualet edhe mua. Pastaj, të tre, të kapur dorë për dore, vallzonim sipas modës turke ose greke dhe përqafoheshim. Kësisoj formonim në familje më vete...

Tashmë babai dhe vëllai im i madh nuk vinin çdo mbrëmje në shtëpi. Ishin të dy karrocierë, mjeshtrat më të zot e më të kërkuar në tërë krahinën. Punishten e kishin matanë qytetit, në lagjen Karakoj, ndërsa ne banonim në Qytezë. Midis nesh dhe atyre shtrihej krejt qyteti. Shtëpia në Karakoj ishte pronë e tim eti. Atje ai mbante dy punëtorë dhe dy shegertë, të cilëve u jepte ushqim e strehim. Kishte edhe një shërbëtore të moshuar, që merrej me punët e shtëpisë. Pra, ishin shtatë. Ne nuk shkonim atje asnjëherë dhe unë mezi e shquaja punishten e babait, që më kallte datën. Në Qytezë rrinim me nënën. Nuk vrisnim mendjen për asgjë, tërë ditën zbaviteshim, në dimër pinim çaj, në verë lëngje të ndryshëm dhe tërë vitin hanim bakllava, sarajlie, pinim kafe, thithnim nargjile, bënë tualet e hidhnim valle. Ishte një jetë e bukur... Po, vërtet e bukur, përveç ditëve kur im atë, im vëlla, ose të dy bashkë, na hynin në mes, e zhdëpnin në dru nënën, i jepnin grushte edhe Kirës dhe thyenin shkopinj majë

kokës sime, ngaqë tani edhe unë isha përfshirë në „valle“. Meqë flisnim rrjedhshëm turqisht, u thoshin të dyjave „paçavure“, ndërsa mua „pizeveng i vogël“. Të dyja mjeranet u hidheshin poshtë këmbëve, u binin në gjunjë dhe u luteshin që të paktën mos i godisnin në fytyrë.

– Jo në fytyrë! – klithnin ato. Në emër të Zotit e të Virgjëreshës së Shënjtë, mos na qëlloni në fytyrë! Mos na i prekni sytë! Aman!

Ah! Fytyrat, sytë, bukuria e atyre dy femrave! Askush nuk mund t’ua kalonte! Kishin flokë të artë, të gjatë deri në kyçet e këmbëve, lëkurën e fytyrës të bardhë; vetullat, qerpikët, sytë, të zinj si abanozi. Sepse në trungun rumun nga fisi i nënës ishin shartuar tri raca: turke, ruse dhe greke, sipas pushtuesve që e kishin mbajtur vendin të pushtuar në të kaluarën.

Në moshën 16-vjeçare nëna lindi fëmijën e parë, por në ditën që hapa sytë, askujt nuk i besohej që ishte nënë tre fëmijësh. Dhe kjo femër, që ishte krijuar që të përkëdhelej e ledhatuar, rrihej për vdekje. Por, nëse babai nuk e mbulonte me ledhatimet, dashnorët e saj e shpërblenin mjaftueshëm dhe nuk e mora vesh kurrë nëse fillimisht ishte rrahur ngaqë e kish tradhtuar të shoqin, apo ia dridhte meqë ai e pat rrahur. Sidoqoftë, zallamahia nuk rreshti asnjëherë tek



Kira Kiralina  
Novelë

ISBN 978-9951-613-20-0

© Shtëpia Botuese PA, Prishtinë 2015

Të gjitha të drejtat e rezervuara për botim në gjuhën shqipe.

Titulli i origjinalit: Kyra Kyralina

Kopertina: Gent Bërbatovci

Faqosja: Cord Pagenstecher

Shtypur në shtypshkronjën *Printing Press*, Prishtinë

[www.pa-ks.com](http://www.pa-ks.com)

Katalogimi në botim – (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës „Pjetër Bogdani“